



federatie
slechtzienden-
en blindenbelang



Inhoud

I. Voorwoord	2
II. Nieuwe netwerkorganisatie voor belangenbehartiging	4
III. De Federatie in de media	7
IV. Slechtzienden- en Blindenlijn	12
V. Resultaten beleidsterreinen 2006	15
VI. Financiën	35
Financierders	36
Samenstelling bestuur, commissies en raden	37
Verklarende woordenlijst	41
UITGELICHT:	
Wettelijk recht op (toegankelijke) informatie en lectuur	18
Interview met Frances Fortuin	19

Foto voorzijde: Tijdens het symposium Uitgesproken Toegankelijk overhandigt voorzitter G. Joosten aan minister Peijs van Verkeer en Waterstaat de brochure 'Uitgesproken Toegankelijk, de toegankelijke reis voor slechtzienden en blinden'.

I. Voorwoord

Voor u ligt het jaarverslag van de Federatie Slechtzienden- en Blindenbelang over 2006. Hoogtepunt in dit verslagjaar was de oprichting van Viziris, de netwerkorganisatie voor de individuele en collectieve belangenbehartiging van alle mensen met een visuele beperking. De Glaucoomvereniging en de bij de Federatie Slechtzienden- en Blindenbelang aangesloten verenigingen, te weten de MD-vereniging, NVBS, NVG en RN besloten tot deze krachtenbundeling vanwege meer effectiviteit en efficiency in de belangenbehartiging.

Ook in 2006 bleek hoe belangrijk belangenbehartiging op medisch, paramedisch en maatschappelijk gebied is. Het is niet vanzelfsprekend dat de samenleving rekening houdt met de belangen van mensen met een visuele beperking. Lobby met kennis van zaken blijft een dringende noodzaak. Niet alleen om te behouden wat is bereikt, maar vooral ook om in een snel veranderende samenleving de zelfredzaamheid te blijven bevorderen en nieuwe barrières te voorkomen. Nog altijd blijkt het noodzakelijk om bij overheden op lokaal, nationaal en Europees niveau en bij bedrijven en instellingen als banken, verzekeraars, zorgverleners en openbaar vervoerbedrijven aandacht te vragen voor mensen met een visuele beperking. In dit jaarverslag leest u welke resultaten deze inspanningen in 2006 hebben opgeleverd.

Op alle levensterreinen biedt de ICT een schat aan mogelijkheden. Maar ook, en zeker voor mensen met een visuele beperking, de bedreiging van de 'gemiste kans'. Dat moet voorkomen worden. Want is een product of werkwijze eenmaal geïntroduceerd, dan is herziening of aanpassing aan wensen van mensen met een visuele beperking een immense opgave. Daarom heeft de Federatie ook in 2006 alle ontwikkelingen nauwgezet gevolgd en intensief gezocht naar nieuwe toepassingsmogelijkheden zoals internet voor gesproken boek, de ov chipkaart, de Wmo informatievoorziening en ontwikkelingen in Europees verband.

Extra aandacht besteden we in dit jaarverslag aan toegankelijke informatie en lectuur voor mensen met een visuele beperking. In een katern wordt aan



de hand van een interview met mevrouw Frances Fortuin duidelijk dat en waarom deze toegang tot informatie wettelijk geregeld moet worden.

Het bestuur dankt allen die in 2006 door persoonlijke inzet een bijdrage aan de belangenbehartiging hebben geleverd. Een speciaal woord van dank gaat uit naar de vele vrijwilligers waarop de Federatie ook in 2006 weer een beroep heeft mogen doen.

Op deze plaats ook een woord van dank aan alle subsidiegevers voor het financieel mogelijk maken van de nog steeds zo noodzakelijke belangenbehartiging van en voor mensen met een visuele beperking.

Drs. G. Joosten, voorzitter

II. Nieuwe netwerkorganisatie voor belangenbehartiging

De belangenbehartiging voor mensen met een visuele beperking kreeg in 2006 een flinke impuls door een verdere krachtenbundeling van organisaties die op dit terrein actief zijn. De bij de Federatie Slechtzienden- en Blindenbelang aangesloten verenigingen en de Glaucoomvereniging vormen ingaande 1 januari 2007 de netwerkorganisatie Viziris. In vervolg op de in mei 2005 gereed gekomen kadernota bundeling en het in november 2005 door Deloitte uitgebrachte advies over de vormgeving van de bundeling tekenden de besturen van de daarbij betrokken organisaties op 19 januari 2006 een Letter of Agreement. Unaniem waren de partijen het erover eens dat het tijd was voor meer kracht, effectiviteit en efficiëntie in de belangenbehartiging. Gekozen is om gezamenlijk te gaan werken onder het motto 'oog voor een toegankelijke wereld'.

De missie van Viziris luidt: "De netwerkorganisatie komt op voor de individuele en collectieve belangen van alle mensen met een visuele beperking en bevordert hun deelname aan het maatschappelijk verkeer. Mensen met een visuele beperking moeten zich immers als ieder ander kunnen ontplooiën en volwaardig aan de samenleving kunnen deelnemen. Daarom willen de in het netwerk samenwerkende organisaties van mensen met een visuele beperking actief zijn in de behartiging van de belangen op zowel medisch, paramedisch als maatschappelijk gebied."

De bij de bundeling betrokken organisaties behouden de eigen identiteit. Specifieke organisatiegebonden aangelegenheden blijven in eigen beheer en lidorganisatie overstijgende aangelegenheden worden ondergebracht bij het integratieorgaan. De besturen van de bij Viziris aangesloten organisaties nemen de volgende aandachtsgebieden gezamenlijk ter hand vanuit het integratieorgaan: informatie- en lectuurvoorziening, algemene oogheelkundige zorg en revalidatie, mobiliteit en toegankelijkheid, sociale zekerheid, onderzoek, werkgelegenheid, onderwijs en vrije tijdsbesteding. Daarnaast beheert het integratieorgaan de telefonische dienstverlening in de vorm van een advies- en informatielijn, coördineert het de activiteiten op het gebied van de PR en communicatie en is het belast met het onderhouden van internationale relaties. Het integratieorgaan bestaat uit een pool van



beleidsmedewerkers en een secretariaat.

Vrijwilligers zijn onmisbaar voor een effectieve belangenbehartiging. Zij dragen ertoe bij dat de belangenbehartiging wortelt in de groep van mensen waarvoor de belangenbehartiging ijvert. Vrijwilligers zijn zowel actief in het besturen van de delen van de netwerkorganisatie als op het uitvoerende vlak. Het vrijwilligerswerk wordt uitgevoerd op basis van een vrijwilligersovereenkomst waarin de rechten en plichten van de organisatie en de vrijwilliger zijn vastgelegd.

De netwerkorganisatie wordt op veel beleidsterreinen dé gesprekspartner voor overheid en maatschappelijke organisaties en wil voor mensen met een visuele beperking de leidende organisatie zijn op het gebied van voorlichting, advisering, belangenbehartiging, lotgenotencontact en stimulering van (toegepast) wetenschappelijk onderzoek.

Ten aanzien van preventie en het versterken van de weerbaarheid van de leden van de doelgroep is informatieverstrekking, voorlichting en lotgenotencontact van cruciaal belang. Voor bevordering van medische en paramedische zorg en de organisatie van deze zorg wil de netwerkorganisatie onder meer betrokken zijn bij het oogheeskundig onderzoek en bij het (toegepast) wetenschappelijk onderzoek op het gebied van revalidatie en hulpmiddelen. De maatschappelijke belangenbehartiging is er ook op gericht de maatschappelijke instituties en processen zo in te richten en te organiseren dat deze toegankelijk zijn voor mensen met een visuele beperking.

Bij de ambities en doelstellingen voor 2010 ligt de nadruk op de meetbaarheid van de beoogde resultaten. Daartoe worden in jaarplannen afgeleide doelen geformuleerd, rekening houdend met de maatschappelijke ontwikkelingen en de beschikbare financiële en personele middelen. In het jaarverslag wordt verantwoording afgelegd over wat er is bereikt. Op deze wijze wordt jaarlijks op systematische wijze inzichtelijk gemaakt wat van de ambities en doelstellingen is bereikt en wat nog niet.

De algemene ledenvergadering is het hoogste bestuursorgaan van de vereniging Viziris. Er komen adviesraden en commissies met personen die op grond van hun ervaring en/of professionele deskundigheid het

bestuur gevraagd en ongevraagd van advies kunnen dienen op diverse beleidsterreinen.

Door de inzet van vrijwilligers wordt goed voeling gehouden met de behoeften en wensen van de basis. Het instrument van de ledenraadpleging wordt benut bij de onderscheiden aandachtsgebieden en voor een tussentijdse toetsing bij de uitvoering van het beleid. In voorkomende gevallen zullen leden van de doelgroep uitgenodigd worden om zitting te nemen in ad hoc werkgroepen en bij projecten in te stellen begeleidingscommissies.



III. De Federatie in de media

Naast de doelstellingen op de verschillende beleidsterreinen heeft de Federatie voor 2006 een algemene doelstelling geformuleerd met betrekking tot publiciteit. Het streven was om ten minste met tien onderwerpen in de publiciteit komen. Dit is ruim gelukt. In dit hoofdstuk een schets van de verschillende onderwerpen die media-aandacht hebben gegenereerd.

De vakantie- en recreatiebrochure

In 2005 maakte de Federatie de brochure 'Vakantie en Recreatie met een visuele handicap'. In januari van dit verslagjaar interviewde Radio Gelderland een vertegenwoordiger van de Federatie over deze brochure.

Stemwijzer.nl ontoegankelijk

Het persbericht van de Federatie over de ontoegankelijke website van stemwijzer.nl kreeg veel aandacht. Op 25 januari confronteerde Frits Spits de makers van de website live op radio 2 met dit ongenoegen. Het persbericht was gespreksonderwerp in de Tweede Kamercommissie Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties met minister Pechtold van Bestuurlijke Vernieuwing. In de Volkskrant verscheen een artikel en ook op het internet is hierover geschreven en gediscussieerd.

Op basis van deze discussie heeft stemwijzer.nl de site aangepast. Daarna verscheen op 2 maart in de Volkskrant opnieuw een bericht over de toegankelijkheid van de stemwijzer voor blinden en slechtzienden.

Proef met opladen chipknip in pratende automaten

De Rabobank heeft een proef gedaan met het opladen van de chipknip in pratende automaten, bedoeld als hulpmiddel voor blinden en slechtzienden. Inmiddels zijn deze pratende automaten in 250 zorginstellingen geplaatst. In een artikel in Het Financieele Dagblad van 11 februari heeft een woordvoerder van de Federatie erop gewezen dat eind 2004 al afspraken zijn gemaakt over toegankelijke toetsenborden voor mensen met een handicap. Het uiteindelijke doel is dat ook Nederland sprekende betaalautomaten krijgt.

SNS bank introduceert sprekende digipas

Diverse media publiceerden het SNS persbericht van de Federatie over de introductie van de sprekende digipas. Op 19 februari sprak Radio Arnhem met woordvoerders van de Federatie en de SNS-bank over deze sprekende digipas, die de toegankelijkheid van online bankieren voor mensen met een visuele beperking kan verbeteren.

Navigatiesysteem de Trekker

De Trekker is een navigatiesysteem dat wordt gepresenteerd als ondersteuning bij het gebruik van de geleidehond en de taststok. Het is een elektronisch hulpmiddel voor oriëntatie en navigatie. De Trekker wordt met een band om de hals gedragen, of de onderdelen (PDA, GPS ontvanger en luidspreker) worden los gedragen. Op 12 april verscheen in BN De Stem een artikel waarin de Federatie een reactie geeft op 'de Trekker'.

Ontoegankelijkheid overheidswebsites

Trouw publiceerde op 12 april een artikel waarin door de voorzitter van de Federatie en de voorzitter van CSO ingaan op de ontoegankelijkheid van overheidswebsites. Het artikel beoogt het publiek en met name de Tweede kamer hiervan op de hoogte stellen.

OV-chipkaart

Op 1 juni verscheen in Metro het artikel: 'De OV-chipkaart is geen verkapte prijsverhoging'. In het interview gaat de RET-directeur in op de samenwerking met de Federatie.



Nationale Bijsluiter telefoon

De lancering van de Nationale Bijsluiter Telefoon (NBT) heeft zeer veel publiciteit gegenereerd. Op 6 juni berichtte het ANP over de opening van de Nationale Bijsluiter Telefoon in juli 2006. Diezelfde dag besteedden de NOS journaals op radio en tv elk uur aandacht aan de NBT. De volgende dag heeft RTV Utrecht, zowel op radio als TV, de NBT in hun actualiteitenrubriek opgenomen.

Alle belangrijke landelijke dagbladen namen een artikel op over de Nationale Bijsluiter Telefoon en tientallen tijdschriften en websites zijn ingegaan op dit nieuws.

In 'De bijsluiter bijt niet', een uitgave van DGV Nederlands Instituut voor Verantwoord Medicijngebruik en het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn & Sport, wordt de Nationale Bijsluiter Telefoon vermeld.

In juli werd de Federatie geïnterviewd door Radio Schiedam.

Taxi weigert blinde met geleidehond

Half juni werd landelijk door allerlei verschillende media ingegaan op het door taxichauffeurs weigeren van geleidehonden. Op 13 juni hadden zowel SBS als RTL een item hierover in hun actualiteitenprogramma. Een woordvoerder van de Federatie heeft in deze programma's commentaar gegeven.

In het Algemeen Dagblad verscheen op 14 juni het artikel 'Taxi weigert blinde Maikel om Foppe'. In het artikel wordt uitgebreid ingegaan op het weigeren van geleidehonden in taxi's door chauffeurs. Dit gaat in tegen het beleid van de taxibedrijven. De Federatie neemt het standpunt in dat taxi's mensen met een hulphond niet mogen weigeren. Een geleidehond is geen gezelschapdier maar een noodzakelijk middel om mobiel te blijven.

Blindenlijn op Metrostations

Op 21 augustus verscheen in Metro Rotterdam het artikel 'Blindenlijn op Metrostations'. Het RET heeft toegezegd dat in dit artikel alle stations van ribbellijnen worden voorzien. In het artikel wordt eveneens ingegaan op de adviserende rol van de Federatie voor RET.

Toegankelijkheid stations wordt verbeterd

De toespraak van minister Peijs op het symposium "Uitgesproken Toegankelijk" kreeg landelijke media-aandacht. Zowel in dagblad Trouw als in het Reformatorisch Dagblad verschenen op 29 september een artikel over

de voorgenomen verbeteringen met betrekking tot de toegankelijkheid van stations. Op de dag van het symposium werd de voorzitter van de Federatie geïnterviewd door het NOS Radio 1 journaal.

Dag van de Witte Stok

Dagblad BN De Stem ging op 12 oktober naar aanleiding van de Dag van de Witte Stok uitgebreid in op activiteiten die in Rucphen werden georganiseerd. Op 13 oktober verscheen in de Gelderlander een artikel over een test die de wethouder en gemeenteambtenaren naar aanleiding van de Dag van de Witte Stok hebben gedaan.



Gemeente Assen wint Buiten-Gewoon-Veilig prijs

Landelijk was er veel media-aandacht voor de uitreiking van de “Buiten-Gewoon-Veilig prijs”. Naast de Telegraaf, het Algemeen Dagblad en Trouw, plaatsten veel regionale dagbladen een artikel over de uitreiking van de prijs. TV Drenthe zond een interview uit met de voorzitter van de Federatie. Op verschillende websites stond een nieuwsbericht.

I-cane

De I-cane is een taststok met een speciaal handvat. Op de plek van de duim zit een bewegende pijl. Degene die de stok hanteert, krijgt richtingaanwijzingen middels de draai- en kantelbewegingen die de pijl onder zijn duim maakt. De pijl wordt aangestuurd door een GPS-ontvanger en aanvullende positiebepalers die de route aangeven.

Op 31 oktober hebben enkele vertegenwoordigers van de Federatie meegewerkt aan een televisiespecial van Limburg 1 over de I-cane.



Oproep tot aanpassing stemmachines

Op 1 november verscheen in Trouw een artikel waarin een oproep wordt gedaan aan minister Nicolai om zorg te dragen voor het aanpassen en toegankelijk maken van stemmachines.

Shared Space

Op 12 december werd de voorzitter van de Federatie door CNN geïnterviewd over shared space.

IV. Slechtzienden- en Blindenlijn

De Slechtzienden- en Blindenlijn (SB-lijn) is het landelijke advies- en informatiecentrum met betrekking tot visuele beperkingen. De SB-lijn biedt telefonisch, elektronisch en schriftelijk advies en voorlichting zowel aan individuele bellers als aan organisaties en signaleert tendensen voor de belangenbehartiging. Daarnaast worden, door middel van het registratiesysteem en het monitoren van bepaalde klachten en signalen, rapportages geleverd aan het Federatiebureau en externe partijen.

De professionele (ervaringsdeskundige) medewerkers van de SB-lijn behandelen binnenkomende vragen en signalen per telefoon, e-mail en post.

Het SB-lijn team werkt voortdurend aan actualisering en kwaliteitsbewaking van de informatie en het adequaat verstrekken ervan aan iedereen die vragen heeft rond visuele beperkingen en het voorkomen daarvan. De SB-lijn ondersteunt mensen bij het (leren) omgaan met de gevolgen van hun visuele beperkingen.

In 2006 is de SB-lijn 5500 keer gebeld en gemaild. Gemiddeld resulteerden deze contacten in 900 vragen/signalen per maand. 15% van de vragen werd per e-mail gesteld. 6% van de contacten betrof klachten of meldingen.

De vragen waren verdeeld over de volgende categorieën:

– Oogaandoeningen	5,2%
– Zelfredzaamheid	18,3%
– Hulpmiddelen	12,8%
– Voorzieningen	12,6%
– Belangenorganisaties	5,6%
– Verwezen	33,5%
– Bijsluiter telefoon	6,0%
– Klachten of meldingen	6,0%

In 2007 gaat de SB-lijn 'Ooglijn' heten. De openingstijden zijn van 9.00 tot 17.00 uur. Deze Ooglijn zal ook de informatiefunctie voor de



Glaucoomvereniging op zich nemen. Met de lancering van www.ooglijn.nl versterkt de Ooglijn haar dienstverlening als digitale vraagbaak.

De Mobiele (beurs)presentatie van de SB-lijn heeft in 2006 op zes locaties gestaan. Vanwege een tijdelijk tekort aan vrijwilligers kon de presentatie op twee van de geplande acht locaties niet doorgaan.

Het instellen van een vrijwillige voorlichterspool over het werk van de SB-lijn is stopgezet vanwege de omvorming van de Federatie tot de netwerkorganisatie Viziris. Het opzetten van een voorlichterspool wordt daarin opnieuw bekeken en gewogen.

Vakantie en Recreatiebrochure

De brochure 'Vakantie en Recreatie met een visuele handicap' geeft een overzicht van mogelijkheden voor slechtzienden en blinden op het gebied van vakantie en vrijetijdsbesteding. Deze brochure is in aangepaste leesvorm verkrijgbaar en is verspreid onder organisaties uit het werkveld van slechtzienden en blinden, ouderenorganisaties en organisaties uit de vrijetijdsbranche. Vanuit de SB-lijn werd de brochure 500 keer verstuurd.

Informatiewijzer OOGLIJN.NL

OOGLIJN.nl is een digitale informatiewijzer die inzicht geeft in het proces van het verkrijgen van hulpmiddelen, revalidatie, training en voorzieningen. De informatiewijzer sluit aan bij de telefonische dienstverlening van de SB-lijn en past binnen de informatiebehoefte van een groeiende groep gebruikers. Sinds maart 2006 is met diverse partijen gewerkt aan het bouwen van de site, het verzamelen van de inhoud en het toetsen en bewaking van de kwaliteit ervan. De SB-lijn krijgt een belangrijke rol bij met name bij de keuzeondersteuning, de navigatie en het onderhoud van deze vraagbaak. De eerste fase van het project is in 2006 succesvol afgerond en heeft geresulteerd in een blauwdruk voor een te bouwen website. De website wordt in twee fases gelanceerd: in mei 2007 het PGB hulpmiddelen-deel en in de zomer van 2007 het totaal: www.ooglijn.nl.

Meldlijn zorgstelsel

De SB-lijn stond zo'n 700 mensen te woord over de veranderingen in het zorgstelsel. De door de Federatie geschreven 'Handreiking zorgstelsel

voor mensen met een visuele beperking' is aangeboden en geplaatst in doelgroepsspecifieke bladen. Er is een meldactie opgezet die een aantal knelpunten opleverde die zijn ingebracht bij de belangenbehartiging.

Concert Nederlands Studenten Orkest

In 2006 zijn de voorbereidingen getroffen voor het concert van het Nederlands Studenten Orkest voor mensen met een visuele beperking. De SB-lijn heeft onder andere geadviseerd over het toegankelijk maken van de uitvoering en het opzetten van een instrumentenmarkt. Daarnaast heeft zij geadviseerd bij de fondsenwerving. De SB-lijn heeft vervolgens haar kanalen benut om slechtzienenden en blinden op de hoogte te brengen van het concert. Samen met Muziekcentrum Vredenburg en het NSO heeft de SB-lijn de organisatie ter hand genomen. Ten slotte heeft de SB-lijn de vrijwillige begeleiders tijdens de dag geregeld.



V. Resultaten beleidsterreinen 2006

Algemeen

In 2006 heeft de Federatie met de korte actuele e-mailberichten service (EBS) de achterban geïnformeerd over onderwerpen die voor slechtzienden en blinden relevant zijn. Ook is de uitgave van Kortschrift in zwartdruk, braille en op Daisy-cd-rom vier maal uitgebracht.

Op het terrein van mobiliteit en toegankelijkheid brachten in 2006 de ruim dertig vrijwillige consultants samen met het Bureau van de Federatie maar liefst 300 adviezen uit. Gevraagd en ongevraagd kregen gemeenten, openbaar vervoersbedrijven, platforms gehandicaptenbeleid, architectenbureaus, ontwerpers en particuliere personen waardevolle suggesties. De Federatie volgt wat er met de adviezen wordt gedaan. Samenwerking met andere partijen bleek ook in 2006 van groot belang, zoals met de CG-raad. Op bestuurlijk niveau heeft de Federatie regelmatig overleg met de regionale revalidatiecentra (VIVIS).

Mobiliteit en toegankelijkheid

De Federatie heeft in 2006 gewerkt aan verspreiding van kennis op het terrein van mobiliteit en toegankelijkheid. Er is een actieve bijdrage geleverd aan het handboek toegankelijk openbaar vervoer van CROW en aan de concrete richtlijnen.

Er zijn extra consultants Mobiliteit en toegankelijkheid geworven. Naast een landelijke kaderdag is ook aanvullende scholing geboden.

Openbaar vervoer

Een van de speerpunten voor 2006 was 'Vervoer zonder hindernis'. De Federatie wil dat in de komende vier jaar het openbaar vervoer voor mensen met een visuele beperking beter toegankelijk en bruikbaar wordt, dat relevante organisaties en personen de toegankelijkheidsproblemen van slechtzienden en blinden kennen en bereid zijn praktische oplossingen te realiseren. Viziris zal haar positie als gesprekspartner versterken; dit is in 2006 gelukt bij het dossier OV-chipkaart en bij het verbeteren van de toegankelijkheid van reisinformatie.

In 2006 zijn de problemen die slechtzienden en blinden bij de OV chipkaart



ondervinden in kaart gebracht en met de achterban overlegd. Een rapportage met aanbevelingen is uitgebracht aan vervoersmaatschappijen en vervoersautoriteiten, alsmede aan de minister van Verkeer en Waterstaat, Tweede Kamer en aanbestedende regionale overheden. De Federatie neemt deel aan overleg met het ministerie Verkeer en Waterstaat en aan overleg met vervoersbedrijven over een toegankelijke en bruikbare OV-chipkaart. Het Individueel Reisinformatiesysteem (Iris) richt zich op adequate informatie voor de visueel gehandicapte OV-reiziger door middel van het beschrijven van looproutes op OV-knooppunten. Deze informatie komt beschikbaar via internet en een telefoonnummer. De Federatie heeft meegewerkt aan het beschrijven van de looproutes en het testen van de te ontwikkelen diensten. Het project is uitgevoerd voor tien (middel)grote stations in het land. Met 'Uitgesproken toegankelijk' streeft Viziris naar het gebruik van doeltreffende systemen van gesproken en auditieve informatie, onder meer in het openbaar vervoer. In samenwerking met de Nederlandse Spoorwegen en Mobis organiseerde de Federatie het symposium Uitgesproken Toegankelijk. Dit vond plaats in het NS Trefpunt in Utrecht. Het symposium werd door ruim 150 mensen bezocht; minister Peijs van Verkeer en Waterstaat hield een inleiding en presenteerde haar plannen ter verbetering van de toegankelijkheid van het openbaar vervoer.

vervolg op pagina 24



UITGELICHT

**WETTELIJK RECHT OP
(TOEGANKELIJKE)
INFORMATIE EN LECTUUR**

pagina 18-23

UITGELICHT :

Wettelijk recht op (toegankelijke) informatie en lectuur

Anno 2006 kunnen mensen met een visuele beperking vaak nog niet op een gelijkwaardige wijze deelnemen aan onderwijs, arbeid en maatschappelijke activiteiten. Informatiebronnen zijn slecht toegankelijk en gewenste of noodzakelijke informatie en lectuur is niet in aangepaste leesvorm of slechts na lange tijd beschikbaar. Toegankelijke informatie is ook een voorwaarde om gebruik te kunnen maken van bijvoorbeeld openbaar vervoer, bankverkeer en internet en e-mailverkeer.

In de praktijk blijken er veel belemmeringen te zijn om aan die voorwaarden te voldoen. Naast technische en financiële factoren ontbreekt een wettelijk en algemeen geaccepteerd maatschappelijk kader waarbinnen het recht op toegankelijke informatie en lectuur afdwingbaar is. En helaas dringt het maar niet tot de samenleving door welke gevolgen het ontbreken van deze toegang tot informatie en lectuur heeft voor de ontplooiingsmogelijkheden van mensen met een visuele beperking.

Viziris wil laten onderzoeken hoe het recht op toegankelijke informatie zo goed en effectief mogelijk in het beleid van overheid en maatschappij geworteld kan worden.

Inmiddels heeft Prof. mr. A.C. Hendriks van de Universiteit Leiden, Faculteit der Rechtsgeleerdheid Departement Publiekrecht, een onderzoeksvorstel en offerte uitgebracht. Hij kan een juridische inventarisatie verrichten naar de vraag of voor zelfbeschikking of maatschappelijke participatie essentiële informatie (ook) toegankelijk moet zijn voor mensen met beperkingen van het gezichtsvermogen. Viziris zoekt fondsen voor de uitvoering hiervan.

Hendriks vat de bevindingen van de Federatie als volgt samen: De Nederlandse samenleving is ingericht op het uitgangspunt dat mensen over een goed gezichtsvermogen beschikken. De informatievoorziening en dominante wijzen van communicatie zijn op deze doelgroep afgestemd. Personen die niet aan dit 'ideaalbeeld' voldoen, waaronder personen met beperkingen aan het gezichtsvermogen, dreigen als gevolg hiervan in mindere mate het leven naar eigen keuze te kunnen inrichten en deel te kunnen nemen aan onze



kenniseconomie en andere aspecten van het leven. Dit kan vervolgens leiden tot afhankelijkheid van anderen en het ontzeggen van gelijke kansen. Terwijl er volop technische mogelijkheden zijn om kennis voor mensen met beperkingen aan het gezichtsvermogen te ontsluiten, zelfredzaamheid en keuzevrijheid het motto zijn, blijkt dat de noodzakelijke informatie slechts gedeeltelijk toegankelijk is voor mensen met beperkingen van het gezichtsvermogen.

INTERVIEW met Frances Fortuin

Toegang tot informatie en lectuur is burgerrecht

“Ik wil als volwaardig burger functioneren, met mijn rechten en mijn plichten en daar wil ik op een normale manier toe in staat worden gesteld. Het recht op toegang tot informatie moet in wet geregeld worden.” Dit stelt dr. Frances T.J.M. Fortuin, onderzoeker bij de Universiteit in Wageningen en zelfstandig consultant bedrijfskunde.

In november 2006 promoveerde Frances Fortuin met haar proefschrift ‘Aligning Innovation to Business Strategy’. Een van haar stellingen bij dit proefschrift luidt: “Dit proefschrift had veel moeilijker tot stand kunnen komen zonder de ‘Americans with Disabilities Act’, waardoor in de VS uitgegeven wetenschappelijke boeken en artikelen in voor blinden en slechtzienden toegankelijke digitale ‘format’ beschikbaar moeten zijn. De Europese Unie dient zo snel mogelijk een vergelijkbare wetgeving in te voeren.”

Frances Fortuin vertelt over de persoonlijke ervaringen als slechtziende tijdens haar studies en banen én over haar visie op recht op toegang tot informatie.

Tegen het eind van haar studie biologie, eind jaren zeventig, vermoedt haar rijinstructeur dat er iets mis is met haar ogen. Helaas heeft hij gelijk: haar netvlies degenereert waardoor haar zicht geleidelijk afneemt. De blinde vlek die ontstaat in het centrum van haar blikveld, wordt gaandeweg steeds groter. Boeken lezen is er niet meer bij. Ze ziet vage vlekken in haar ooghoeken. Vanaf dat moment verdeelt Fortuin haar aandacht tussen haar slechtziendheid en die van anderen en haar professionele ambities. “Ik heb altijd geprobeerd evenwicht te vinden tussen het slechtziend zijn en de belangenbehartiging aan de ene kant en mijn professionele ontplooiing aan de andere kant. Als je zo

slechtziend bent dan moet je iets met de consequenties daarvan, dan moet je lotgenoten ontmoeten en de belangen behartigen. Tegelijkertijd mag het je persoonlijke ontplooiing niet in de weg staan.”

Dat laatste is niet gebeurd, maar dat ging niet van zelf. Als ze begin jaren tachtig braillelessen aanvraagt, wordt haar verzoek afgewezen omdat ze nog genoeg zou zien. Ze krijgt een lesboek, dat wel.

Fortuin weet zich te redden, studeert in 1978 af en werkt twee jaar als studieadviseur. Het fietsen naar haar werk gaat goed, lezen steeds minder. Gelukkig bestaat het werk voornamelijk uit praten. In 1981 verhuist Fortuin naar Nijmegen en wordt daar opnieuw studieadviseur. Ze krijgt steeds meer problemen met lezen. Wat ze mist is contact met andere slechtzienden en informatie over mogelijkheden. Haar oogarts geeft haar geen namen vanuit privacy-overwegingen. Ze moet het eigenlijk hebben van toevallige adviseurs. “Bij toeval kwam ik tijdens een borrel voor het studieadvieswerk in contact met Stichting Handicap en Studie. Daar zei iemand: ”Je moet een televisieloop hebben”. Toen ze plaats nam in de redactie van het blad Anders Bekeken van de NVBS zei de directeur: “Je moet gesproken literatuur gaan lezen”.

Na twee jaar werk als studieadviseur besluit Fortuin de biologie te verlaten. Ze vindt een baan bij een Provinciaal Bureau Gehandicapttenbeleid. Daar krijgt ze een vrijwilliger. “Een keer per week kwam die mevrouw om dossiers door te nemen, dingen voor te lezen en me te vertellen welke nieuwe nota’s er waren verschenen. Want je moet eerst weten wat je moet lezen en daar heb je een goedziende voor nodig. Zo kon ik de nota’s die ik wilde lezen opsturen. Met een beetje geluk had ik zes weken later een stapel cassettebandjes. Nee, dan was het onderwerp vaak niet meer actueel.”

In 1988 verhuist de familie Fortuin naar Abcoude en vindt Frances een baan bij de landelijke Stichting Dienstverleners Gehandicaptten. De secretaresses werkten al met een computer, maar de tijd breekt aan dat ook beleidsmedewerkers gaan automatiseren. Het wordt een zware periode, Fortuin merkt dat er weinig voorzieningen zijn en is erg afhankelijk van haar voorleesmevrouw en collega’s. “Ik merkte dat ik niet goed functioneerde, ik miste te veel. Toen ik in 1991 gevraagd werd door het Nationaal Revalidatiefonds om freelance voor hen te werken, heb ik de knoop doorgehakt. Het werd, zo bleek later, het begin van ons consultancybureau.”



Tijdverlies

Met het schrijven van haar proefschrift wil Fortuin de overstap van de biologie naar bedrijfskunde voltooien. Voor het proefschrift moet ze opnieuw veel lezen. Ze heeft een computer met screenreadersoftware, een televisieloop en een daisyspeler. Toch kan ze niet zonder een goedziende medemens. “Je hebt iemand nodig die met jou aanknopingspunten kan vinden en helder maakt welke literatuur je moet lezen. Die zoektocht leidde tot precies één Nederlands boek in braille over het onderwerp. Literatuur van voor 1995 is namelijk niet digitaal beschikbaar. “Ik moest gelukkig in het Engels lezen en heb bij de Library of Congress in Amerika boeken kunnen aanvragen. Daar geldt namelijk de regeling dat, als een uitgever verwacht dat een boek een bepaalde oplage haalt, het ook verplicht moet worden ingesproken.”

Nederlandse literatuur kan Fortuin laten scannen bij de Studie en Vakbibliotheek. De praktijk vraagt om incasserings- en doorzettingsvermogen. Het eerste boek krijgt ze na negen maanden kapot terug, samen met het gescande materiaal. Ze besluit de boeken die ze moet lezen voortaan eerst te kopiëren. Met één boek is ze vaak een dag of drie zoet. Het scannen van de opgestuurde kopieën duurt ook zo'n negen maanden.

Je kunt heel goed leven met een visuele beperking, vindt Fortuin. “Alleen alles wat je doet kost meer tijd en meer energie, dat maakt het zo onrechtvaardig. Als alle partijen daar nou eens rekening mee houden dan komen we een stuk verder.”

Digitalisering is een uitkomst!

Slechtziende mensen met betaald werk kunnen voorzieningen aanvragen zoals een computer met aanpassingen, zoals een spraakprogramma en brailleleesregel. 'Jaws professional' zoals dat heet. “Ik heb een computer met aanpassingen aangevraagd voor 35.000 gulden totaal. Daarna bleef het heel lang stil.” Niemand kon haar vertellen hoe lang het duurde voordat haar aanvraag werd gehonoreerd. Ze wil echter de opdrachtgevers niet verliezen en besluit de zaken zelf aan te schaffen. “Mijn auto staat boven”, zegt ze. Fortuin vestigt haar hoop op de 'PDF'-formaten waarin tijdschriften op internet verschijnen. Het is een flinke teleurstelling als blijkt dat de documenten volstrekt ontoegankelijk zijn. “Als ik het dan gedownload had sprak Jaws de historische woorden 'Page seems to be empty' terwijl ik nog zoveel kon zien dat de pagina niet leeg was. Dus weer printen, opsturen en maanden wachten”. In augustus 2003 komt er een verrassing. Bij de nieuwe versie van pdf's zegt

Jaws tegen Fortuin 'This version of pdf Acrobat is in compliance with the US disability act'. Ofwel, geschikt voor gebruikers van screenreader software.

Weer tranen, nu van vreugde!

Als iedereen meewerkt en zich inspant kan digitalisering volgens Fortuin het antwoord zijn voor slechtzienden en blinden. "Zo'n computer met screenreader software is voor mij wat een rolstoel is voor iemand die niet kan lopen. Het is het enige middel waardoor je rechtstreeks toegang tot informatie hebt."

Fortuin herkent de zorgen over de digitalisering binnen het onderwijs en examens. "Het klopt, lesmethoden worden steeds vaker in een dun boekje met een cd-rom aangeboden. Examens worden per computer afgenomen. Daar moet over nagedacht worden anders kan binnen vijf jaar geen enkel slechtziend kind meer in het reguliere onderwijs terecht."

Toegang tot informatie en lectuur is burgerrecht

Het brengt ons op de vraag naar haar mening over recht op toegang tot lectuur. Haar reactie is duidelijk. "Ik wil als volwaardig burger functioneren, met mijn rechten en mijn plichten. Ik wil weten wat mijn gemeente doet. Ik vind het vernederend en beschamend dat ik niet zelf kan stemmen. Nederland is te veel gericht op zorg en geld, maar stelt je niet in staat gewoon je werk te doen en burger te zijn. Ik wil mijn bijdrage leveren, ik wil mijn werk doen en daar wil ik op een normale manier toe in staat worden gesteld."

We vragen door naar de haalbaarheid. Wie kan dat regelen, is de vraag. "Dit grote probleem kun je alleen oplossen door op allerlei deelaspecten doorbraken te forceren. Maak bekend wat wel kan" stelt Fortuin. "Op de Engelse universiteit waar onze dochter studeerde stonden in de bibliotheek vier computers met schermvergroter en televisieloop. Blinde en slechtziende studenten konden er werken en hadden recht op een aantal uren assistentie per week. Dat is precies dat stukje waar ik altijd iemand voor nodig had. Een ander voorbeeld: waarom kan er in de trein in Chicago wel verteld worden op welk station je bent en aan welke kant de deuren open gaan? Dat is echt niet alleen voor slechtzienden interessant. Waar schrijf je mee, vraagt ze? Met een balpen, dat is een aanpassing voor motorische gehandicapten omdat zij zo knoeiden met de inkt. Voorzieningen voor mensen met een handicap zijn voor iedereen heel handig!"



Vervolgens wil Fortuin desgevraagd best wat wensen kwijt. Van premier Balkenende wil ze dat hij een omslag maakt van 'wij zorgen voor onze gehandicapten' naar 'wij stellen burgers met een handicap in staat om een volwaardig leven te leiden'. De directeur van de NS moet zich realiseren dat een deel van zijn klanten door hun beperking tot zijn vervoer veroordeeld zijn. En ze wil van hem weten waarom in Nederland niet wordt omgeroepen waar de trein stopt en aan welke kant de deuren opengaan? Ten derde wil Fortuin dat alle publieksinformatie standaard via websites en formats goed toegankelijk is voor mensen die computeraanpassingen gebruiken. Mét cursussen zonder ingewikkelde intakes en maandenlange wachttijden.

Wettelijk regelen

Er is geen twijfel mogelijk: voor Fortuin moet toegang tot informatie en lectuur wettelijk geregeld worden. "Het steekt me enorm dat in artikel 1 van de grondwet bij het verbod op discriminatie wel de seksuele geaardheid staat en niet of je gehandicapt bent of niet. Daar moet het staan!"

Dat het wettelijk geregeld kan worden, daarover twijfelt Fortuin niet. Op de vraag wie dat voor elkaar kan krijgen antwoordt ze: "Dat weet ik niet, maar ik weet wel wie het moet bevechten, namelijk de blinden en slechtzienden zelf. Op alle niveaus: landelijk, plaatselijk en als organisaties en als individu. De tijd van belangenbehartiging is nog lang niet voorbij."

In 2006 heeft de European Blind Union de Arne Husveg Award uitgereikt aan Frances Fortuin. Het is de eerste keer dat deze Award wordt uitgereikt en is bedoeld voor mensen die zich op uitzonderlijke wijze hebben ingezet voor de European Blind Union. Frances Fortuin was de eerste voorzitter van de Federatie Slechtzienden- en Blindenbelang en zette zich vanuit de Federatie sinds 1987 op internationaal niveau in voor de belangen van blinden en slechtzienden. Ze is initiatiefnemer geweest voor de oprichting van de EBU Vrouwencommissie, ze is lid geweest van de EBU Mobiliteitscommissie en van 1996 tot 2003 zat ze in het bestuur van de EBU. Momenteel is Frances Fortuin vice-voorzitter van de Stichting Oogfonds Nederland.

vervolg van pagina 16

Toegankelijk stemmen

De Federatie wil bereiken dat slechtzienden en blinden in Nederland zelfstandig en discreet kunnen stemmen. In 2006 was dit in 18 gemeenten mogelijk met behulp van een hoofdtelefoon en tactiel toetsenbord.

De Federatie heeft aandacht gevraagd voor toegankelijk stemmen bij de Tweede Kamer en de minister van Bestuurlijke Vernieuwing. In opdracht van de Federatie deed Ipso Facto onderzoek naar de waardering van en het gebruik van toegankelijke stemapparaten. Het onderzoeksresultaat was mede aanleiding voor de Kiesraad om aan de minister van bestuurlijke vernieuwing te adviseren om toegankelijk stemmen in elke gemeente mogelijk te maken.

Internationale Dag van de Witte Stok en Buiten-gewoon-veiligprijs

Tijdens de Internationale Dag van de Witte Stok op 15 oktober voerden veel slechtzienden en blinden in 30 plaatsen in het land actie om hun recht op veilige mobiliteit onder de aandacht van medeburgers en overheden te brengen.

Naar een voorbeeld van de gemeente Assen zijn samen met de Fietzersbond speciale gele kaarten ontwikkeld om aan foutgeparkeerde fietsen te hangen.

De Buiten-Gewoon-Veilig prijs is bedoeld om goed lokaal beleid ten aanzien van voorzieningen als rateltickers, markeringen en obstakelvrije looproutes te bevorderen. In 2006 zijn er negen gemeenten en organisaties voor de prijs voorgedragen. De jury stond ook dit jaar onder voorzitterschap van mevrouw





Hannie van Leeuwen, voorzitter van de Taskforce Handicap en Samenleving. De keuze van de jury viel op de gemeente Assen, vanwege de aanleg van het goed samenhangend systeem van geleidelijnen en markeringen in het centrum van de stad.

Consultancy en extern advies

In het kader van 'Advies op Verzoek' adviseerde de Federatie de RET Rotterdam in 2006 bij het aanbrengen van geleidelijnen en markeringen op 49 metrostations.

Op verzoek van Bureau AGV zocht de Federatie slechtziende en blinde deelnemers voor twee gespreksbijeenkomsten over verbetering van de toegankelijkheid van reisinformatie voor mensen met een visuele beperking. Het rapport zal aan de provincie Zuid Holland worden aangeboden.

Voor ProRail heeft de Federatie meegewerkt aan vier testbijeenkomsten ten aanzien van gesproken vertrek-informatie, die experimenteel is aangebracht op de stations Amersfoort en Ermelo.

De Federatie is lid van de klankbordgroep die Visio Het Loo Erf adviseert over autorijden door slechtzienden met een bioptrische bril.

Nationale Bijsluiter Telefoon

Via de in juli 2006 op initiatief van de Federatie gestarte Nationale Bijsluiter Telefoon (0900 - 0125) kunnen mensen die blind of slechtziend zijn bijsluiter teksten van alle in Nederland geregistreerde medicijnen beluisteren. Na het beluisteren is het mogelijk om de bijsluiter tekst te bestellen in braille, grootletter of als Word-bestand.

Met de Nationale Bijsluiter Telefoon voldoen farmaceutische bedrijven aan de wettelijke verplichting om bijsluiters op verzoek beschikbaar te stellen aan blinden en slechtzienden. Sinds de start hebben meer dan 500 mensen gebruik van gemaakt van deze dienst.

De Federatie heeft tezamen met partners in de European Blind Union een handleiding geschreven ten aanzien van braillevermelding van de naam van het geneesmiddel op de verpakking.

Betalingsverkeer

Op het gebied van toegankelijk betalingsverkeer wordt de Federatie door de belangrijke partijen in Nederland erkend als spreekbuis en vertegenwoordiger van mensen met een visuele beperking.

De Federatie is voorzitter van de Werkgroep Toegankelijkheid en Bereikbaarheid. Het Ministerie van Financiën heeft deze werkgroep opdracht gegeven om knelpunten te inventariseren in bereikbaarheid en toegankelijkheid van het betalingsverkeer voor zowel particulieren als zakelijke gebruikers. In dit licht deed onderzoeksbureau Heliview een onderzoek onder 580 consumenten waarvan 378 consumenten met een functiebeperking, 101 senioren en 101 consumenten als controle groep. Voor het eerst is op deze schaal in beeld gebracht hoe mensen met een functiebeperking hun bankzaken regelen. Het rapport wordt in het voorjaar van 2007 verwacht. Tevens is er aan de hand van de binnengekomen klachten over betalingsverkeer bij de Ooglijn een analyse gemaakt. Deze analyse zal ook gebruikt worden in de rapportage over knelpunten aan het ministerie.

Er waren al richtlijnen op het gebied van geldautomaten en in 2006 zijn onder leiding van de Federatie conceptrichtlijnen voor betaalautomaten opgesteld. Deze zullen in voorjaar 2007 afgerond zijn.

In de komende jaren zal er één Europese markt komen voor het doen van betalingen. Het doen van betalingen in Nederland of naar het buitenland zal op dezelfde wijze verlopen (Single European Payments Area – SEPA). Om dit voor alle partijen zo goed mogelijk te laten verlopen neemt de Federatie deel aan overleggen en werkgroepen die in dit kader zijn opgericht. De Werkgroep Toegankelijkheid en Bereikbaarheid zal onder leiding van de Federatie voor banken een checklist opstellen om er voor te zorgen dat producten die worden gemaakt in het kader van SEPA toegankelijk zijn.

De Federatie heeft naar aanleiding van een gesprek met de Postbank geïnventariseerd welke verbeteringen mogelijk zijn voor Girofoon. Op aandringen van de Federatie heeft de Postbank een cursus opgezet voor blinden en slechtzienden met betrekking tot online bankieren.

Voor SNS bank is de sprekende digipas, die noodzakelijk is om in te loggen bij online bankieren, beoordeeld.

Informatie en communicatie technologie (ICT)

Voor mensen met een visuele beperking biedt ICT een schat aan mogelijkheden. De Federatie volgt de technologische ontwikkelingen nauwgezet, speurt naar nieuwe toepassingsmogelijkheden en ondersteunt de



overige beleidsvelden op het gebied van ICT. Er is intensief gekeken naar de mogelijkheden van het internet voor het gesproken boek, de OV-chipkaart, de WMO informatievoorziening en ontwikkelingen in Europees verband.

Toegankelijkheid internet

De toegankelijkheid van internet en internetdiensten was in 2006 opnieuw een belangrijk aandachtspunt. Mede dankzij inspanningen van de Federatie besloot de ministerraad dat per 1 september 2006 alle nieuwe rijksoverheidsites aan de webrichtlijnen dienden te voldoen. Bestaande rijksoverheidsites moeten uiterlijk in 2010 zijn aangepast. Daarbij zal worden samengewerkt met (belangen)organisaties. Een lijst van tien overheidssites, samengesteld door de Federatie, is met voorrang aangepast.

Een gebruikerstest leerde dat de DigiD website toegankelijk is. Wel zijn er grote zorgen over de meer ingrijpende vormen van digitale identiteit met sms identificatie en identificatiepas. Deze zijn voorgelegd aan de overheid. Het elektronisch patiënten dossier (epd) waarin binnen twee tot vijf jaar alle burgers hun medische gegevens kunnen inzien, komt steeds dichterbij. Het systeem is slecht toegankelijk. De Federatie heeft overheid en patiëntenorganisaties hierop gewezen.

De opkomst van de radio frequency (RFID) techniek biedt grote kansen. Een RFID tag zo groot als een korrel of een knoop kan door een gebruiker voorzien worden van informatie die wordt uitgesproken op het moment dat deze er langs loopt met zijn mobiele telefoon of mini computer. De Federatie stimuleert onderzoek naar het samenvoegen hiervan met geleidestok, geleidehond en gehoor tot één ergonomisch bruikbaar systeem.

Project testteam drempels weg

In het project 'Testteam drempels weg' testen vrijwilligers met verschillende beperkingen iedere maand vijf websites en spreken zij de eigenaren aan op toegankelijkheidsproblemen. De opleiding en verzelfstandiging van de testgroep en de strategische acties daarvan worden begeleid door de Federatie.

In 2006 zijn ruim 40 websites van grote bedrijven, instellingen en overheid op toegankelijkheid onderzocht. Verbeteringen zijn aangebracht of toegezegd. Op twee HBO-opleidingen 'design' werd voorlichting gegeven.

Na de geplande looptijd van twee jaar is het testteam ondergebracht in het nieuwe project testpanel oudere en gehandicapte consumenten.

Wij danken de 20 vrijwillige testers die gedurende de projectperiode actief zijn geweest.

De Federatie ontwikkelt een testpanel om producten en diensten te kunnen testen op bruikbaarheid door ouderen en mensen met een functiebeperking. Op verzoek van bedrijven zijn vooruitlopend op de planning in 2006 drie betaalde gebruikerstests uitgevoerd.

PC's

In samenwerking met medewerkers van seniorweb kregen mensen met een visuele beperking computerondersteuning. In 2006 namen 125 mensen deel. Er waren 30 seniorweb hulpbieders en maandelijks is gemiddeld aan 5 mensen hulp geboden.

In 2006 ontwikkelde de Federatie in overleg met kaderleden vier korte computercursussen te weten:

- Handleiding 'Werken met pdf-documenten' (hiervoor is ook internationaal belangstelling).
- Mp3 muziekdag met 120 deelnemers.
- E-learning cursus 'Werken met google'.
- 'Telebankieren met mijn postbank, kan dat?'

Informatie- en lectuurvoorziening

Op het gebied van informatie- en lectuurvoorziening is de Federatie de landelijke spreekbuis van het gebruikersbelang binnen de landelijke lectuurvoorziening voor mensen met een visusbeperking.

De Federatie heeft het afgelopen jaar een belangrijke inbreng geleverd in de gesprekken en discussies over de toekomst van het blindenbibliotheekwerk.

De opvattingen van de Federatie zijn herkenbaar terug te vinden in het Operationeel Plan 'Zicht op Samenwerking' dat eind 2006 door de Vereniging Openbare Bibliotheken (VOB) is opgeleverd.

Ten behoeve van de gebruikersinbreng schreef de Federatie een nota getiteld 'Gewoon anders lezen; het operationeel plan VOB en het gebruikersperspectief'. Deze nota vormde de basis van de inleiding die de Federatie hield tijdens de startmanifestatie 'Zicht op Samenwerking' van de VOB op 23 mei 2006, die voornamelijk gericht was op het openbaar



bibliotheekwerk. Tijdens deze startmanifestatie gaf ook staatssecretaris van OCW mevrouw Medy van der Laan een toelichting op haar beleid ten aanzien van het blindenbibliotheekwerk.

De Federatie was vertegenwoordigd in de klankbordgroep van het projectteam van de VOB en de stuurgroep van het ministerie van OCW die de totstandkoming van het Operationeel Plan hebben begeleid. Op 9 juni en 6 december 2006 organiseerde de Federatie ledenraadplegingen om de ingenomen standpunten voor te leggen aan de achterban en informatie te geven over het concept Operationeel Plan. De Federatie heeft de staatssecretaris van OCW en de Tweede Kamer op de hoogte gesteld van haar standpunten.

Per 1 januari 2007 is gestart met één loket voor het bestellen van boeken, kranten, tijdschriften en consumentenwerk: 'het loket Aangepast lezen'. In overleg met Viziris wordt in 2007 een gebruikersraad opgericht, waarmee de gebruikersinbreng binnen de nieuwe structuur wordt gewaarborgd. Viziris houdt tot en met 2008 zitting in de stuurgroep van het ministerie van OCW, die de implementatie van de herstructurering zal blijven volgen.

Recht op toegankelijke informatie en lectuur is een belangrijk onderwerp voor de Federatie en vraagt voortdurend aandacht. Dit onderwerp krijgt extra aandacht in de katern 'Uitgelicht' in dit jaarverslag.

De Federatie wil dat uitgevers hun publicaties in een toegankelijke leesvorm beschikbaar stellen voor mensen met een visuele beperking en daarbij gebruikmaken van de technologische ontwikkelingen. Zo is bij de Vereniging Eigen Huis gepleit voor de toegankelijkheid van het ledenblad en de website. In het kader van de gemeenteraadsverkiezingen en de Tweede Kamer verkiezingen heeft de Federatie tips voor gemeenten en politieke partijen opgesteld over met name de toegankelijkheid van informatie rondom de verkiezingen.

Via de European Blind Union was de Federatie in 2006 betrokken bij overleg met de Europese Uitgeversbond. Een onderwerp dat in dit kader speelde in 2006 was de etikettering van medicijnen. Europese wetgeving maakte het noodzakelijk dat de etiketten van medicijnverpakkingen voorzien werden van braille. De Federatie heeft hierbij geadviseerd.

Ook wil de Federatie dat mensen met een visuele beperking zich bewust

zijn van de mogelijkheden om te lezen in aangepaste leesvormen en dat zij hier assertief en actief bij uitgevers en leveranciers van informatie om vragen. Overheids- en maatschappelijke organisaties moeten gevraagd en ongevraagd hun publicaties standaard (gratis) in toegankelijke formaten beschikbaar stellen. Een projectvoorstel om dit te realiseren wordt in 2007 ingediend bij de fondsen.

In 2007 wordt een bijeenkomst georganiseerd met een uitgever van luisterboeken om een standaard voor luisterboeken in Daisy formaat te onderzoeken.

Signalen en klachten ten aanzien van toegang tot informatie en lectuur zijn periodiek besproken door beleidsmedewerkers en de Commissie lectuurvoorziening en waar nodig aangekaart bij dienstverleners, overheden en maatschappelijke instellingen.

Braille

Op het gebied van Braille spant de Federatie zich in voor de uitvoering van het braillemanifest, erkenning van braille als leesvorm en het voorzien van een NEN-norm. In 2006 heeft de implementatie van de braillecode in de brailleleesregels en brailleprinters plaatsgevonden. De Federatie werkte mee aan een projectvoorstel van Dedicon om te komen tot een nieuwe braille-wiskundecode. Dit projectvoorstel is in 2006 uitgezet bij een aantal fondsen. Voor de lobby met het oog op een NEN-norm in 2007 is contact gezocht met meerdere partijen, waaronder de Taalunie.

Portvrijdom

De Federatie spant zich in voor behoud van de portvrijdom voor het versturen van informatie in aangepaste leesvormen binnen de vrije postmarkt zowel in Nederland als internationaal. Het portvrijdom voor braillepost is in de Nederlandse wetgeving gewaarborgd. In Europees verband is verdere lobby op dit terrein nodig.

Klachten over de huidige portvrijdom regeling heeft de Federatie met TPG besproken. De opheldering is gecommuniceerd met gebruikers via de veertiendaagse e-mail berichtenservice.

Sociale wet- en regelgeving

Mensen met een visuele beperking moeten zo zelfstandig mogelijk kunnen functioneren. De Federatie oefent invloed uit op de inhoud van de wet-



en regelgeving en op de uitvoeringspraktijk. Zo probeert de Federatie te bereiken dat deze voldoen aan de wensen en behoeften.

De Federatie wil monitoren en waar nodig invloed uitoefenen op het proces van wet- en regelgeving op het terrein van zorg en welzijn, met het accent op de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), de zorgverzekeringswet en nauw gerelateerde wetgeving (AWBZ, WAO, WiA etc.).

Door middel van het project 'Meedoen' wil de Federatie vrijwilligers voorzien van informatie en hen ondersteunen bij de lokale belangenbehartiging.

Het zorgstelsel

In het kader van de invoering van de Zorgverzekeringswet (Zvw) per 1 januari 2006 zijn er in 2006 activiteiten ontplooid om enerzijds de effecten daarvan voor de doelgroep in beeld te brengen en anderzijds belanghebbenden zo goed mogelijk te informeren.

De Federatie heeft met de handreiking die in december 2005 is uitgebracht, goede diensten bewezen aan mensen die zich de vraag stelden waar precies op te letten als men in verband met de visuele beperking een beroep zou moeten doen op een zorgverzekeraar.

De Federatie heeft zich desgevraagd georiënteerd op de mogelijkheden om haar leden een collectief contract aan te bieden met een verzekeraar. Hiervoor is niet gekozen, omdat het te weinig meerwaarde had voor mensen met een visuele beperking.

Nieuwe Handreiking Wmo

Per 1 januari 2007 treedt de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) in werking. Gemeenten krijgen een grotere verantwoordelijkheid voor het beleid ten aanzien van voorzieningen op het terrein van zorg, welzijn en wonen en ze hebben daarbij een ruime beleidsvrijheid. Bij het ontwikkelen en uitvoeren van het beleid zijn ze verplicht inspraak te geven aan de burgers en aan representatieve organisaties van ouderen en mensen met een beperking in hun gemeente. Hierbij zijn veel kaderleden van de participanten van de Federatie actief. Mede op hun verzoek heeft de Federatie de handreiking die in 2005 was geschreven geactualiseerd op basis van de definitieve wettekst van de Wmo. Er is in 2006 een aantal bijeenkomsten georganiseerd waarin kaderleden zo goed mogelijk zijn voorgelicht over de invoering van de Wmo. Via de Berichtenservice en Kortschrift is de achterban

voorzien van zoveel mogelijk informatie en adviezen over de structuur en de inhoud van de Wmo met betrekking tot de zaken die specifiek te maken hebben met visuele beperkingen. De leden is aangeraden voor informatie, advies en ondersteuning zoveel mogelijk aan te sluiten bij activiteiten van het Programma VCP van de CG-Raad en van regionale ondersteuningsorganisaties.

Hulpmiddelen

Op voorstel van de Tweede Kamer heeft de regering ingestemd met een experiment met het toekennen van een persoonsgebonden budget (PGB) voor het verstrekken van hulpmiddelen voor de groep van mensen met een visuele beperking. Vanaf 1 januari 2007 gaat dit experiment van start. De keuze voor deze doelgroep was niet voorzien. Toch is de Federatie er samen met Per Saldo in geslaagd een projectplan op te stellen. Ook zijn voorbereidingen getroffen om binnen het kader van het experiment een aantal personen te instrueren om een beroep te doen op de mogelijkheid van een PGB.

Brochures Kompas Visuele hulpmiddelen

De Federatie heeft in het verslagjaar twee eerder uitgebrachte informatieproducten voor zorg- en dienstverleners herschreven voor gebruikers. De brochures 'Wie werkt er in de oogzorg?' en 'In vijf fasen naar het juiste hulpmiddel' zijn sinds juli verkrijgbaar bij de SB-lijn en via de website van de Federatie. De uitgaven zijn gerealiseerd dankzij een financiële bijdrage van het College van Zorgverzekeringen. De Nederlandse Unie van Optiekbedrijven (NUVO) bracht de brochures onder de aandacht van de opticienbedrijven. Deze fungeren als distributeurs onder belangstellenden.

Werkgelegenheid

De Federatie wil de slechte arbeidspositie en arbeidsparticipatie van mensen met een visuele beperking verbeteren. Eén op de vier mensen met een visuele beperking heeft een baan. Gezien het omvangrijke onderwerp zal de Federatie trachten middelen te verwerven om hiervoor een beleidsmedewerker aan te stellen. In 2006 is een goed overzicht gemaakt van het veld, de partijen én de beoogde resultaten van de verschillende acties en projecten. In 2007 zal concreet gewerkt worden aan de inrichting van dit werkterrein.



Internationale zaken

Het is van belang om op Europees en mondiaal niveau op te komen voor de belangen van mensen met een visuele beperking. Door lidmaatschap en/of deelname aan internationale organisaties en netwerken is de Federatie op de hoogte van internationale ontwikkelingen en past zij deze kennis toe op de diverse beleidsterreinen. De Federatie is lid van de European Blind Union (EBU) en de World Blind Union (WBU). Door dit lidmaatschap draagt de Federatie bij aan internationale belangenbehartiging en beïnvloeding.

In EBU-verband is de Federatie vertegenwoordigd in het bestuur en is de Federatie actief in de Commissie ten aanzien van EU-wetgeving (bijvoorbeeld op het gebied van copyright, portvrijdom, etikettering van medicijnen, digitale televisie, etc.), Commissie Jongerenbeleid en de Commissie Toegankelijkheid. In deze laatste commissie komt toegankelijkheid in de breedste zin van het woord aan bod; toegankelijkheid van gebouwen, openbare ruimte, openbaar vervoer, toegang tot informatie en cultuur, ICT en toegankelijke technologie.

In WBU-verband is de Federatie actief in de Executive Board en in de Werkgroep gericht op de belangen en positie van slechtzienden.

De deelname aan internationale commissies en werkgroepen wordt uitgevoerd door vrijwilligers, ondersteund en gecoördineerd door de beleidsmedewerkers van de Federatie.

In 2006 is door de EBU de eerste Arne Husveg Award uitgereikt aan iemand die zich op uitzonderlijke wijze heeft ingezet voor de European Blind Union.

De prijs ging naar Frances Fortuin, de eerste voorzitter van de Federatie Slechtzienden- en Blindenbelang. Zij is 16 jaar actief geweest in de EBU; eerst vanuit de SBBS en de NVBS en vanaf 1998 vanuit de Federatie.

In 2003 heeft ze afscheid van het internationale werk genomen. Frances Fortuin is thans lid van het bestuur van Stichting Oogfonds Nederland.

Informatie en Lectuurvoorziening internationaal

- De gesprekken van de Federatie met de Federation of European Publishers over het probleem van multimediaal onderwijsmateriaal leidde tot extra aandacht en het besluit een onderzoek te laten doen.
- In de Universal Postal Code zijn mondiaal afspraken gemaakt over het portvrij verzenden van braillepost. Dat neemt niet weg dat meer lobby-activiteiten noodzakelijk blijven.

- In navolging van de Nationale Bijsluiter Telefoon is ook in Engeland een dergelijke telefoonlijn geopend en toont België interesse.
- De Federatie heeft meegewerkt aan het opstellen van een EBU handleiding voor de farmaceutische industrie voor het braille op de medicijnverpakking.

Mobiliteit en toegankelijkheid internationaal

- Samen met de Engelse organisatie van geleidehondengebruikers (The Guide Dogs for the Blind Association) heeft de Federatie zijn zorgen geuit over het steeds vaker ontbreken van duidelijk onderscheid tussen het trottoir en de weg of het fietspad. In dit kader is een tweetal workshops georganiseerd over het thema 'shared space', het gemeenschappelijk gebruik van de buitenruimte.
- Uitgesproken Toegankelijkheid: internationaal zijn er veel ontwikkelingen op het gebied van gesproken oriëntatie en navigatietechnologie. Er zijn intensieve contacten tussen de Federatie en Japanse onderzoekers, die recentelijk een grootschalig onderzoek hebben gedaan naar de verschillende methodes. Hierover hebben zij twee presentaties gehouden voor deskundigen en betrokkenen in Nederland.
- Vliegreizen: Dankzij EBU-lobby, gesteund door de Federatie, hebben de luchtvaartmaatschappijen en de luchthavens onder druk van de Europese Unie bindende afspraken gemaakt over het recht op hulp van vliegtuigpassagiers met een functiebeperking.
- Televisie: een intensieve lobby onder andere vanuit Nederland in het Europese Parlement leidde tot de aanneming van enkele amendementen in de verordening 'televisie zonder grenzen'. Daardoor zijn lidstaten verplicht (digitale) televisie in de toekomst bedienbaar te maken voor mensen met een functiebeperking.

Betalingsverkeer internationaal

De Federatie wil haar kennis en ervaring inzetten om Europese richtlijnen voor geld- en betaalautomaten te realiseren. In 2006 nam de Federatie deel aan het Maatschappelijk Overleg Betalingsverkeer en de SEPA Afstemgroep Nederland die bewerkstelligt dat er één Europese markt komt voor betalingen. Namens de EBU nam de Federatie deel aan een overleg van de Europese Centrale Bank over de nieuwe versie van eurobiljetten die rond 2010 verwacht wordt.



VI. Financiën

BALANS PER 31 DECEMBER 2006		
x € 1.000	2006	2005
Activa		
Materiële vaste activa	47	22
Vorderingen	119	259
Liquide middelen	<u>523</u>	<u>460</u>
	689	741
Passiva		
Eigen vermogen	359	301
Voorzieningen	69	69
Totaal lang vermogen	428	370
Kortlopende schulden	<u>261</u>	<u>371</u>
	689	741

STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2006		
x € 1.000		
Baten		
Algemeen	678	
Beleidsadvisering en projecten	595	
Dienstverlening	36	
Overige opbrengsten	<u>10</u>	
		1.319
Lasten		
Directe kosten	297	
Personeelskosten	433	
Sociale lasten	63	
Afschrijvingen vaste activa	27	
Overige kosten	490	
Financiële lasten	<u>1</u>	
Som der lasten		<u>1.311</u>
Saldo baten en lasten		8

Financierders

De volgende partijen hebben een financiële bijdrage of een bijdrage in natura geleverd aan diverse projecten, brochures, bijeenkomsten en andere activiteiten van de Federatie Slechtzien- en Blindenbelang:

ABN Amro Bank
 BOGIN
 College ter Beoordeling van
 Geneesmiddelen
 College voor Zorgverzekeringen
 De Nederlandsche Bank
 De Nederlandse Vereniging van
 Banken
 Fietsersbond
 Gemeente Enschede
 IBM Nederland
 Landelijke Stichting voor Blinden
 en Slechtzien
 Maatschap voor communicatie
 Ministerie van Onderwijs, Cultuur
 en Wetenschappen
 Ministerie van Verkeer en
 Waterstaat
 Ministerie van Volksgezondheid,
 Welzijn en Sport
 Nationaal Revalidatie Fonds
 Nederlandse Vereniging van
 Blinden en Slechtzien
 Nefarma
 Neprofarm
 NLBB
 SNS bank
 Stichting Beheer Sonneheerdt
 Stichting "Blinden-Penning"
 Stichting Oogfonds Nederland
 Vereniging Bartiméus
 VSB Fonds

Tevens bedanken wij iedereen die voor bijvoorbeeld het ontvangen van brochures een vrijwillige bijdrage heeft gestort op de rekening van de SB-lijn.

Het Testteam heeft in 2006 dertig websites getest op hun toegankelijkheid en er is waar nodig actie ondernomen. Het Testpanel heeft in het eerste deel van haar projectperiode 3 betaalde tests uitgevoerd.



Samenstelling bestuur, commissies en raden

Bestuur Federatie Slechtzienden- en Blindenbelang

De heer J. Achterberg, secretaris
De heer drs. J. Breider,
penningmeester
De heer drs. G. Joosten, voorzitter

De heer N. van der Kolk
Mevrouw C.P. Leschot
Mevrouw A. H. van der Lip -
Akkermans

Testteam Websites

Mevrouw M. Hanekamp
De heer T. Hessels

Commissie ICT

De heer R.K. van Houten,
beleidsmedewerker Federatie
De heer J.A. van Lelieveld
De heer M.C. Scholten
De heer J.G.P. Sprenkels
Mevrouw A. van den Heuvel

Gebruikerspanel Ooglijn

De heer F.J. van de Coterlet
De heer J.A. van Lelieveld
De heer W. Moons
De heer M.C. Scholten
De heer W. Vinju

Commissie Internationale Zaken

Mevrouw B.J.B. Blokland,
voorzitter
De heer dr. B.P.L.M. den Brinker
Mevrouw H.J.P. Bosch
De heer drs. G. Joosten
Mevrouw drs. M.H.L. Theunisz,
beleidsmedewerker Federatie

Begeleidingscommissie Ooglijn

Mevrouw J. Cruysberg, VUmc
De heer J. Groot, MD Vereniging
Mevrouw D. Jansen, Ergra Low
Vision
De heer L. Klapwijk, CTC
Mevrouw D. in 't Veld, Bartiméus
Onderwijs
De heer H. van de Voort, NVBS
Mevrouw B. de Wit, NUVO

Commissie Informatie- en Lectuurvoorziening

De heer ing. F.M. Tak, voorzitter
Mevrouw A. van Breukelen
De heer M.L. Doorn
De heer F.R.B. Elders (tot 31
oktober 2006)
Mevrouw drs. M.T.G. van den
Ijssel, beleidsmedewerker
Federatie

Contactpersonen

Lectuurvoorziening lidorganisaties

De heer drs. B.H. Bartelds, NVBS
De heer dr. ir. M.J. Gelten, MD
Vereniging
Mevrouw M. de Jong, NVBS
De heer J.A. van Lelieveld, NVG

De heer J.M. van der Krift, RN
Mevrouw drs. M.T.G. van den
IJssel, beleidsmedewerker
Federatie

Vrijwilligers (Beurs)presentatie Slechtzienden- en Blindenlijn

De heer J. Nieuwenhuis
De heer H. Pathuis
Mevrouw L. van der Lecq (tot 1
maart 2006)
De heer H. Petersen
De heer W. Petersen
De heer F. Winkler

Jury Buiten-Gewoon-Veilig prijs

Mevrouw J. van Leeuwen,
voorzitter (voorzitter Taskforce
Handicap en Samenleving)
De heer B. Bruins (voorzitter 3VO)
Mevrouw dr. D.T. Greidanus
(Glaucoomvereniging)
De heer drs. R. van Grinsven
(mobiliteitstrainer bij Sensis)
Mevrouw M. van Rossen
(burgemeester Alkmaar; winnende
gemeente 2005)
De heer drs. R. van Vliet
(voormalig bestuurslid van de
Federatie)

Adviesraad Mobiliteit en Toegankelijkheid

De heer drs. G. Joosten, voorzitter
De heer dr. B.P.L.M. den Brinker
De heer drs. R. van Grinsven
Mevrouw E. Hagen

De heer ir. P. Hakkesteegt (tot
september 2006)

De heer A.M. Hibma
De heer prof. dr. A.C. Kooijman
De heer drs. J. Neeskens
De heer drs. J. van Rosmalen,
beleidsmedewerker Federatie

Regiocoördinatoren Mobiliteit en Toegankelijkheid

De heer P.J. Govaard, coördinator
Utrecht en Noord-Holland zuid
De heer A.A.M. Huijben,
coördinator Noord-Brabant en
Limburg
De heer J.A. Poot, coördinator
Zuid-Holland
De heer W. Sijsma, coördinator
Friesland en Noord-Holland noord
De heer H. Vrieler, coördinator
Overijssel

Mobiliteitsconsulenten Werkstructuur Mobiliteit en Toegankelijkheid

De heer H. Bastiaan, Eerbeek
Mevrouw L.R. Bijl, Hoogezand
Mevrouw J. Bos, Assen
De heer H.J. Bruin, Warmerhuizen
De heer B.W.M. Clazing, Den
Bosch
De heer D.M.M. Cohen Rapoport,
Amsterdam
Mevrouw A. Dekker, Drachten
De heer H.J.H. Evers, Limbricht
Mevrouw J.H.E. Hencke, Den
Haag



De heer J.Hertog, Den Helder
De heer A.M. Hibma, Leens
De heer G. Hitzerd, Rotterdam,
De heer H. Hussaarts, Nieuwerkerk
aan den IJssel
De heer L. de Jonge, Emmen
De heer P.A. Kneppers, Oud
Beijerland, consulent voor Den
Haag
De heer H. Kool, Roosendaal (tot
31-12-2006)
Mevrouw L.A. Korting, Oegstgeest
Mevrouw G. van Kranen, Vught
Mevrouw M.C.E. Kromjong-
Haesen, Maastricht
Mevrouw S.E. Kruijff, Haarlem (tot
31-12-2006)
De heer F. Kruisselbrink, Kerkrade
De heer J.M.L. Krusemeijer,
Oisterwijk
De heer G.A. Lamers, Amersfoort
De heer P. van der Linden, Reuver
De heer G. Lugtenberg, Olst
De heer P. Th. Michels, Tegelen
Mevrouw W. Peters, Nijmegen
De heer J. Prijs, Raalte
De heer B.E. Renierkens,
Hoensbroek
Mevrouw J. Stom-Malais,
Spijkenisse
Mevrouw A. van Voorst, Bussum
De heer H. de Vos, Groningen
De heer L. Vosdellen, Echt (tot 31-
12-2006)
De heer B. Vossen, Nederweert
De heer T. van Weerdenburg,
Uithoorn

De heer W.A. Weisfelt, Wolfheze
De heer H. Wildekamp, Delden,
Overijssel
De heer J. Zopfi, Amstelveen (per
01-10-2006)

Medewerkers Federatie Slechtzienden- en Blindenbelang

Mevrouw J.M.L. Buckers	hoofd SB-lijn
De heer F.J. van de Coterlet	medewerker SB-lijn
Mevrouw R.J. Diepenbrock	receptie (vanaf 26 april 2006)
Mevrouw drs. E.C. de Dreu	office manager (vanaf 31 oktober 2006)
Mevrouw W.P.G. Glorie	medewerker SB-lijn
Mevrouw M. Hagenbeek	assistent van de beleidsmedewerker (per 1 juli 2006)
De heer R.K. van Houten	beleidsmedewerker ICT
Mevrouw drs. M.T.G. van den IJssel	beleidsmedewerker Informatie- en Lectoraatvoorziening
Mevrouw S.J. de Jong	secretariaatsmedewerker (tot 1 augustus 2006)
Mevrouw C. van Keulen	medewerker SB-lijn
Mevrouw drs. H.A. de Koning	junior beleidsmedewerker en bundelingssecretariaat
Mevrouw L. de Kruijf	medewerker SB-lijn
Mevrouw C. Laanen	administrateur (per 23 november 2006)
Mevrouw C.H. Manders	assistent van de beleidsmedewerker
Mevrouw P.F. Misset	administrateur (tot 1 november 2006)
Mevrouw G.M. Ran	medewerker SB-lijn
De heer drs. J.H.M. van Rosmalen	beleidsmedewerker Mobiliteit en Toegankelijkheid
Mevrouw C.T.M. Schippers	beleidsmedewerker Hulpmiddelen Oogzorg en Sociale wet- en regelgeving
De heer mr. H.J. Scholtens	beleidsmedewerker Sociale Wet- en Regelgeving (per 1 augustus 2006)
Mevrouw drs. M.S.E. van der Schoot	directiesecretaresse (tot 1 november 2006)
Mevrouw W.J. Speijkers	directeur a.i.
Mevrouw L.A.M.A. Stapper	receptie
Mevrouw drs. M.H.L. Theunisz	beleidsmedewerker Internationale Zaken en Toegankelijk Betalingsverkeer
Mevrouw H.M. Vuskovic	receptie
De heer A.J. van der Waals	beleidsmedewerker Hulpmiddelen, Oogzorg, SWR en Informatie- en Lectoraatvoorziening (tot 1 november 2006)



Verklarende woordenlijst

AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
BGG	Belangenvereniging van Geleidehond Gebruikers
BOVVG	Branche Overleg Visueel en Visueel Verstandelijk Gehandicapten
CG-Raad	Chronisch Zieken en Gehandicapten Raad Nederland
CROW	Landelijk kenniscentrum voor verkeer, vervoer en infrastructuur
CVZ	College voor zorgverzekeringen
DAISY	Digital Accessible Information System
EBU	European Blind Union
FNB	Lectuur en informatie voor mensen met een leeshandicap
FOVIG	Federatie van Ouders van Visueel Gehandicapten
GPS	Global Positioning System
HIC	Hulpmiddelen Informatie Centrum
LBT	Landelijk Bureau Toegankelijkheid
LSBS	Landelijke Stichting voor Blinden en Slechtzienden
LVG	Landelijke Vereniging van Geleidehondgebruikers
MD	Maculadegeneratie, Macula Degeneratie Vereniging
MOB	Maatschappelijk Overleg Betalingsverkeer
NBLC	Vereniging van Openbare Bibliotheken, voorheen Nederlands Bibliotheek en Lectuur Centrum
NCB	Nederlands Christelijke Blinden- en slechtziendenbond
NGO	Non gouvernementele organisatie
NLBB	Nederlandse Luister- en Braillebibliotheek
NPCF	Nederlandse Patiënten Consumenten Federatie
NRF	Nationaal Revalidatie Fonds
NUV	Nederlands Uitgeversverbond
NVB	Nederlandse Vereniging van Banken
NVBS	Nederlandse Vereniging van Blinden en Slechtzienden
OCW	Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Rea	Reïntegratie arbeidsgehandicapten
RN	Retina Nederland
RVZ	Raad voor de Volksgezondheid en Zorg
SB-lijn	Slechtzienden- en Blindenlijn
SBBS	Stichting Belangenorganisaties Blinden en Slechtzienden
TraXX	Een organisatie voor sociaal en recreatief vervoer met als doel het openbaar vervoer toegankelijker te maken
VGMD	Visueel Gehandicapten Massaal Digitaal
VWS	Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
WBU	World Blind Union
WGBH	Wet Gelijke Behandeling Gehandicapten
WMO	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
Wvg	Wet voorzieningen gehandicapten
Ziezo	Brancheorganisatie van bedrijven die producten en diensten leveren voor mensen met een visuele functiebeperking